

dują się wizerunki omówionych w książce grzybów jadalnych i trujących oraz niektórych szkodliwych grzybów nadrzewnych (*Fomes fomentarius*, *Heterobasidion annosum*, *Inonotus obliquus*, *Ganoderma lucidum*, *G. applanatum*, *Piptoporus betulinus*) stanowiących jednak źródło substancji biologicznie czynnych i wykorzystywanych dlatego w medycynie ludowej, a ostatnio także instytucjonalnej. Na pozostałych 12 tablicach barwnych przedstawiono niektóre jadalne owoce leśne i rośliny lecznicze.

W książce spotyka się tylko nieliczne, drobne błędy w pisowni nazw łacińskich omówionych gatunków roślin, np. *Verpa bohemica* (zamiast prawidłowego: *bohemica*), *Boletus satans* (zamiast *satanas*), *Oenothera bienis* (zamiast *biennis*).

Książka została wydana bardzo starannie, wyposażona w estetyczną okładkę z ciekawą grafiką. Na wyklejkach po wewnętrznych stronach okładek zamieszczono rysunki kreskowe 85 gatunków roślin umieszczonych w tzw. „Czerwonej księdze Białoruskiej SRR”. Książka zainteresuje z całą pewnością nie tylko białoruskich czytelników: niemal wszystkie omówione w niej gatunki roślin występują także w polskich lasach. Wobec permanentnej nieobecności na krajowym rynku księgarskim jakichkolwiek przewodników zielarskich, atlasów roślin leczniczych i użytkowych, atlasów grzybów, itp. warto sięgać po wydawnictwa radzieckie o takiej tematyce, które w poszczególnych republikach związkowych ukazują się stosunkowo często i w wysokich nakładach, a są u nas dostępne w księgarniach z literaturą radziecką i klubach MPiK. Książka będzie dla każdego miłośnika letnich wypraw do lasu pożytecznym przewodnikiem grzyboznawczo-zielarskim.

Maciej Z. Szczepka

Ignacy Tłoczek: POLSKIE SNYCERSTWO. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1984, s. 134.

Prezentowana książka wydana została w serii „Polskie rzemiosło i polski przemysł”, w nakładzie 30 tys. egz. Stanowi ona syntetyczne ujęcie historii rozwoju polskiego snycerstwa. Książka składa się z 11 rozdziałów, spisu literatury, słownika terminologicznego architektury i snycerstwa oraz zestawu fotografii.

We „Wstępie” (I) autor dokonuje ogólnego przeglądu poszczególnych okresów rozwoju snycerstwa w Polsce oraz wymienia instytucje państwowe i prywatne zajmujące się tą dziedziną sztuki w okresie od XVIII do XX w.

W rozdziale II „Snycerstwo” autor daje krótką informację o sztuce snycerskiej i przeprowadza podział dzieł snycerskich w zależności od takich kryteriów jak m.in. funkcja, przedmiot dzieła, kompozycja itp. Prezentując ramy i formy działalności snycerskiej od średniowiecza do czasów współczesnych podkreśla ściśle związki tej dziedziny wytwórczości z rozwojem szkolnictwa artystycznego, architekturą, zdobnictwem użytkowym i rzeźbiarstwem.

Rozdział III „Drewno” stanowi kompendium wiedzy o drewnie jako surowcu pochodzenia organicznego. W 6 kolejnych podrozdziałach autor omawia podstawowe cechy i właściwości drewna jako materiału snycerskiego, sposoby przygotowania go do obróbki, zasady konserwacji surowca drzewnego i gotowych dzieł snycerskich oraz wymienia czynniki destrukcyjne niszczące obiekty wykonane z drewna. Dokonuje także przeglądu i klasyfikacji narzędzi i przyrządów snycerskich oraz opisuje techniki posługiwania się nimi.

Rozdział IV „Sztuka przedromańska, romańska i gotycka” podzielony na 5 podrozdziałów daje obraz rozwoju sztuki snycerskiej w okresie od IX do XV w. — głównie na przykładach zachowanych do dziś w naturze bądź ikonografii obiektów sztuki sakralnej, budowli obronnych i mebli.

Rozdział V „Okres Odrodzenia” składający się z 5 podrozdziałów daje zwięzłą charakterystykę okresu Renesansu i szczegółowe omówienie wybranych obiektów sztuki snycerskiej tej epoki takich jak: ołtarze, drzwi, kasetony stropowe, meble i elementy stolarki budowlanej.

Rozdział VI „Okres Baroku” (3 podrozdziały) traktuje o obiektach z XVII i XVIII w. Na tle burzliwych wydarzeń społecznych i kulturalnych tego okresu autor przedstawia wybrane dzieła snycerskie wyróżniające się bogactwem form i detali zdobniczych.

W rozdziale VII „Okres Rokoka” (2 podrozdziały) przedstawiono obiekty sakralnej i świeckiej sztuki zdobniczej, w szczególności ołtarze i meble do siedzenia oraz całe kompozycje wnętrz z charakterystycznym dla tej epoki przepychem kształtów i wykończenia złotniczego i obiciowego.

W rozdziale VIII „Klasycyzm, romantyzm, secesja” znalazły się informacje o rozwoju snycerstwa na ziemiach polskich w latach rozbiorów i okresie zaborów. Na przykładzie tzw. mebli kolbuszowskich zaprezentowano nowe tendencje wytwórczości artystycznej i przemysłowej ukierunkowane na stworzenie jasnej i prostej kompozycji obiektów, a także na nadanie im wyraźniejszej surowości w zakresie wykończenia. Omówiono w nim również rozwój polskiego stolarstwa i meblarstwa (meble neogotyckie, „simmlerowskie”, secesyjne), a także powstanie oryginalnego stylu znanego pod nazwą „Młoda Polska”.

Rozdział IX „Sztuka nowoczesna i współczesna” (4 podrozdziały) traktuje o źródłach i kolejnych stylach sztuki XX w. Przedstawiono w nim działalność X. Dunikowskiego, A. Kenara, grupy „Zachęta”, szkół artystycznych, organizacji gospodarczych oraz plenerów rzeźbiarskich. Podkreślono również celowość wprowadzenia snycerstwa do wytwórczości zabawek dla dzieci jako

metody propagowania tej dziedziny sztuki wśród najmłodszych odbiorców.

W rozdziale X „Ludowa sztuka snycerska” (4 podrozdziały) autor dał pełny przegląd ludowego snycerstwa polskiego od XII do XX w. oraz podkreślił jego spójność z budownictwem, ciesielstwem, stolarstwem i meblarstwem ludowym (meble z Kalwarii Zebrzydowskiej).

W „Podsumowaniu” (XI) autor dokonał syntezy wiedzy o snycerstwie i jego roli w kształtowaniu artystycznego oblicza sztuki dnia dzisiejszego.

Po rozdziałach merytorycznych umieszczono wykaz literatury fachowej związanej z treścią książki, zawierający 41 pozycji polskich autorów oraz „Słownik terminologiczny architektury i snycerstwa”. W tekście znalazły się rysunki i szkice ilustrujące omawiane dzieła snycerskie lub ich elementy oraz 4 ilustracje barwne, a poza częścią opisową bogaty materiał fotograficzny w postaci 125 zdjęć czarno-białych.

Prezentowana książka stanowi cenny zbiór informacji na temat historii polskiego snycerstwa i sztuk pokrewnych. Napisana jest pięknym, choć niezbyt przejrzystym językiem. W rozdziale zatytułowanym „Drewno” autor popełnił kilka błędów i nieścisłości merytorycznych i terminologicznych przy omawianiu struktury i właściwości drewna, które dla czytelnika nie drzewiarza mogą pozostać nie zauważonymi. Książkę wydrukowano na papierze offsetowym i kredowym, klasy III, w formacie 21 × 19 cm, w starannej szacie graficznej i wydano w twardej płóciennej oprawie z barwną obwolutą.

Nieliczne usterki edytorskie i merytoryczne, jak również mało czytelna paginacja wewnętrzna, nie zmniejszają wartości omawianego opracowania, które może stanowić cenne źródło wiadomości o polskim snycerstwie zarówno dla fachowców jak i amatorów interesujących się tą dziedziną sztuki.

Andrzej Umgelter